

Markku Siponen kesk ym.

Kirjallinen kysymys nikotiinipusseissa sallittujen makujen lainvalmistelusta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan jo hyväksymä hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tupakkalain muuttamisesta (HE 38/2024 vp) sisältää lakimuutoksen, jonka mukaan savuton nikotiinituote saa kuitenkin maistua mentolilta, mintulta, teeltä, inkivääriltä, rosmariinilta tai puulta. Hallituksen esityksen mukaan esityksen makurajoituksia koskevaa sääntelyä muokattiin lausuntopalautteen perusteella nämä maut sisältäviksi. Vasta lain jo tultua hyväksytyksi eduskunnassa on julkisuuden kautta saatu uutu tietoa siitä, millä tavoin makuja päädyttiin lain valmistelun kuluessa sääntelyyn sisällyttämään.

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman nikotiinipusseja koskevan kirjauksen mukaan tarkoituksena oli sallia vain aikuisille tarkoitettut maut. Hallituksen esityksen Vaikutukset lapsiin ja nuoriin -osiossa kuitenkin todetaan: "Toisaalta esimerkiksi mentolin ja mintun maut säilyisivät savuttomissa nikotiinituotteissa sallittuina, vaikka nykyisen tupakkatuotedirektiivin myötä tunnusomaiset tuoksut ja maut, mukaan lukien mentoli ja minttu, kiellettiin tietyistä tupakkatuotteista ennen kaikkea siksi, että niiden oli todettu houkuttelevan etenkin nuoria. Myös nikotiinipusseissa olevien mentolin ja mintun makujen voidaan arvioida kiinnostavan lapsia ja nuoria."

Niinpä jo mentolin ja mintun makujen sallimista voi pitää hallitusohjelman vastaisena. Muiden makujen yhteensopivuutta lasten ja nuorten makumaailmaan ei hallituksen esityksessä edes käsitellä. Tämä johtuu ilmeisesti siitä, että ne on lisätty hallituksen esitykseen vasta myöhemmässä vaiheessa lausuntokierroksen jälkeen, eikä vaikutuksia lapsiin ja nuoriin ole sen jälkeen enää tarkennettu näiden uusien makujen osalta.

Lain valmistelusta vastannut sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen on todennut julkisuudessa, että hallituspuolueiden välinen lopullinen kompromissi oli hänen esitystään laajempi. Hallituksen esityksessä ei kuitenkaan perustella, miksi juuri näihin makuihin on kompromissina päädytty. Hallituksen esityksessä ei ole arvioitu näiden lisämakujen vaikutuksia lapsiin ja nuoriin eikä nikotiinipussimarkkinoilla toimivien yritysten asemaan.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Miksi nikotiinipusseihin katsottiin perustelluksi ylipääätänsä sisällyttää makuvaihtoehtoja, kun hallituksen esityksessä todetaan, että myös mentolin ja mintun makujen voidaan arvi-

Kirjallinen kysymys KK 382/2024 vp

oida kiinnostavan lapsia ja nuoria, jolloin pelkästään niiden sisällyttämistä voi jo pitää hallituksen esityksen perusteella hallitusohjelman vastaisena,

miksi hallitus lisäsi lausuntokierroksen jälkeen vielä useampia uusia makuja nikotiinipusseihin, miten hallitus päätyi juuri esitettyihin makuihin ja miten näiden lisämakujen vaikutuksia lapsiin ja nuoriin arvioitiin lainvalmistelun yhteydessä sekä millä perusteella hallitus arvioi, etteivät lisämaut houkuttele lapsia ja nuoria,

pitävätkö julkisuudessa olleet tiedot paikkansa, että hallitus on lausuntokierroksen jälkeen poliittisen tason neuvotteluiden yhteydessä lisännyt makuja yhden hallituspuolueen esittämän listan perusteella, ja jos pitävät, niin ovatko tämän listan sisältämät maut peräisin joltakin nikotiinipussien valmistajalta ja jos eivät ole, niin millä tavoin juuri kyseiset maut (tee, inkivääri, rosmariini ja puu) päätyivät lisättävien makujen joukkoon,

onko hallituksessa tai sosiaali- ja terveysministeriössä ollut valmistelun aikana tiedossa, että lakiin säädettyjä kaikkia makuja valmistaa yksi yritys, ja onko tämä puhdasta sattumaa,

missä vaiheessa lakimuutoksen valmistelusta vastuussa olevassa sosiaali- ja terveysministeriössä on tiedetty, että sallittujen lisämakujen tuotteita valmistetaan yhdessä yrityksessä mutta ei kilpailevissa yrityksissä, ja miksi tätä tietoa ei ole kerrottu eduskunnalle, jos asia on valtioneuvostossa tiedetty,

pidetäänkö sosiaali- ja terveysministeriössä asiallisena ja kilpailun kannalta perusteltuna lainsäädäntöä, jolla yhden yrityksen tuotteet asetetaan muita parempaan asemaan markkinalla sallimalla juuri sen tuotannon myyminen,

onko hallitus arvioinut, että lausuntokierroksen jälkeen lakiin lisätty tarkka listaus sallituista mauista on sellainen, että se on EU-oikeudellisesti kestävä eikä sillä ole ollut tarkoituksena suosia tiettyä alalla Suomessa jo toimivaa yritystä,

miten vastuuministeri arvioi lakimuutoksen sopivan yhteen sen hallitusohjelman lupauksen kanssa, että hallitus varmistaa, että yrityksiin kohdistuva sääntely on selkeää, ennakoitavaa, oikeasuhtaista, kilpailuneutraalia, teknologianeutraalia ja innovaatiomyönteistä, tai sen kanssa, että hallituksen tavoitteena on reilun ja avoimen kilpailun edistäminen,

millaisen taloudellisen edun hallitus arvioi antaneensa yhdelle Pietarsaaressa toimivalle yritykselle sallimalla lainsäädännössä useiden sen valmistamien tuotteiden myymisen mutta poistamalla samanaikaisesti kilpailevia tuotteita valmistavien toimijoiden tuotteissaan käyttämät aikuiseen makuun tarkoitetut maut,

onko hallituksen ministereillä, valtiosihteereillä, erityisavustajilla, hallituspuolueiden kansanedustajilla tai hallituspuolueiden joillain muilla lähitahoilla joitain sidonnaisuuksia lakimuutoksesta hyötynneeseen yhteen nikotiinipusseja valmistavaan yritykseen ja

Kirjallinen kysymys KK 382/2024 vp

missä muissa lainsäädäntöhankkeissa hallitus sekä sosiaali- ja terveysministeriö aikovat jatkossa suosia yksittäisiä yrityksiä säättämällä niiden toiminnan tai tuotannon lailliseksi sekä kieltämällä samanaikaisesti samantapaista toimintaa harjoittavan kilpailevan yrityksen tuotannon myymisen?

Helsingissä 16.10.2024

Markku Siponen kesk
Hanna-Leena Mattila kesk
Pekka Aittakumpu kesk